

Видан Николић¹
Учитељски факултет у Ужицу²
Универзитет у Крагујевцу

Милка В. Николић
Филолошко-уметнички факултет у Крагујевцу
Универзитет у Крагујевцу

СТИЛИСТИЧКА ФУНКЦИЈА ДИЈАЛЕКТИЗАМА У РОМАНУ „ВРЕМЕ КОКОШКИ“ ДОБРИЛА НЕНАДИЋА

Савремени српски писац Добрило Ненадић (1940) пише стандардним српским језиком екавским изговором, уносећи елементе различитих видова раслојавања језика (територијално, социјално, функционално раслојавање). Предмет овог истраживања јесте језик у Ненадићевом роману *Време кокошки* (2013), који је особен по томе што се први пут у српској белетристици, у говору јунака, употребљавају палатални гласови обележени графемама преузетим из дијалектологије: *Š* (*šednica*) и *Ž* (*iželica*). Језик у роману *Време кокошки* разматра се са стилистичког аспекта, а у центру пажње јесте питање колико дијалектизми у комбинацији са осталим стилематичким поступцима доприносе уметничкој вредности романа. Циљ рада јесте да се преиспита вредност пишчевог ставаралачког поступка којим се у писани текст уносе графеме које не постоје у стандардном језику. Графемама *Š* и *Ž* маркирају се у писаном тексту дијалекатске особености говора јунака. Може се закључити (1) да писац успева да регионалну тему доведе до универзалног смисла и (2) да један „регионални“ роман може допринети да се језик обогати новим изражајним могућностима.

Кључне речи: српски писац Добрило Ненадић, роман *Време кокошки*, раслојавање језика, дијалектизам, стилистичка функција, пишчев стваралачки поступак.

Ако разматрамо вредност коју у српској духовној култури имају књижевна дела писаца са периферије српског књижевног ареала, онда је писац Добрило Ненадић посебно погодан, да тако кажемо, за осветљавање улоге

¹ vid.nik.47@gmail.com

² Овај рад написан је у оквиру пројекта *Динамика структура савременог српског језика* (2011–2015), број 178014, који финансира Министарство науке, просвете и технолошког развоја Републике Србије.

регионалних писаца у идентитету савремене српске књижевности. Добрило Ненадић (1940) живи у селу Вигоште код Ариља, у југозападној Србији, а скоро цео живот је провео у родном крају (осим четири године проведене на студијама агрономије у Београду). Књижевни углед стекао је већ првим романом *Доротеј*, објављеним 1977. године, који је преведен на више језика и по коме је 1981. године снимљен филм. До сада је објавио 18 романа од којих су неки сврстани у америчку дигиталну књижару „Амазон“. Тако су се дела овог писца, који живи далеко од културног центра наше државе, нашла у светској виртуелној књижари међу милионима електронских књига.

Књижевни текстови Добрила Ненадића особени су по лексичком богатству. Његови романи *Доротеј* и *Врева* ушли су у грађу за *Речник српскохрватског књижевног и народног језика* САНУ.³ Језик његових романа највише привлачи пажњу читалаца.⁴

Овај рад бави се језичко-стилским одликама Ненадићевог осамнаестог романа *Време кокошки*, објављеног 2013. године. Као и сви његови претходни романи, написан је на стандардном језику екавским изговором. Међутим, писац диференцира говор ликова и говор двају типова приповедача, уносећи елементе различитих видова раслојавања језика – елементе функционалног, социјалног и територијалног раслојавања.

Предмет нашег интересовања јесте стилогена функција дијалектизама у роману *Време кокошки*. Дијалекатске црте у овом роману представљају саставни део пишевог стваралачког поступка. Циљ лингвостилистичке анализе јесте да се испита колико дијалектизми у комбинацији са осталим стилематичким поступцима доприносе уметничкој вредности романа. На ширем плану, постављају се питања: (1) успева ли писац да регионалне теме доведе до универзалног смисла и (2) може ли један „регионални“ роман допринети да се језик обогати новим изражајним могућностима.

Примењује се класични *лингвостилистички приступ* који подразумева доследно раздвајање *стилематичког* и *стилогеног* аспекта, тј. форме и ефекта. Идентификовање стилистички структураних језичких јединица и укључивање контекста у тумачење њихове стилске функције – омогућава да се сагледају семантичке (заправо, стилистичке) нијансе које су остварене у тексту.

³ У списку извора у *Речнику српскохрватског књижевног и народног језика*, књ. XVI, в. Ненад. Д. 1: Nenadić, Dobrilo, *Dorotej*, Beograd, 1981; Ненад. Д. 2: Nenadić, Dobrilo, *Vreva*, Beograd, 1981.

⁴ Неколико његових романа (посебно први роман *Доротеј*) били су, по анкети Народне библиотеке Србије, најчитаније књиге године.

О језику Ненадићевог романа *Време кокошки*

Композицију романа *Време кокошки* чине двадесет четири поглавља. Осамнаест поглавља написано је на стандардном језику без дијалекатских црта на фонетском, морфолошком и синтаксичком плану, а приповеда их тзв. *свезнајући приповедач* у трећем лицу. У овим поглављима запажа се функционално раслојавање стандардног језика – заступљени су елементи свих пет функционалних стилова које издваја класична функционална стилистика: научни, административни, разговорни, публицистички и књижевноуметнички /Тошовић, 2002/; као и међустилови, нпр. стил рекламе, ораторски, есејистички стил /Тошовић, 2002/. Навешћемо примере који илуструју различите видове раслојавања на синтаксичком и лексичким плану.⁵ У првом одломку доминира разговорни функционални стил, а у трећем научни; док у другом одломку има елемената и разговорног и научног стила, с тим што се научни стил остварује са ироничном нијансом јер се комбинује са жаргонском и дијалекатском лексиком:

Халид [Бешлић] против Глена [Милера]! Па то нема везе. Који бре Халид! Мрак. Мислим... старно. Ово је дно дна. Ма нема ништа од нас, кад ти ја кажем /Ненадић, 2013: 160/.

Сада пак, када се пред њим појавио локални тајкун Јаћо Пиле, коначно се догодило оно што је годинама чекао. Дошао му је на ноге лик коме је севап узети паре јер је то по бесмртном марксизму експропријација експропријатора, или отимање од отимача, речју једно легитимно шурење /Ненадић, 2013: 99/.

Модерна производња је заснована на максималној продуктивности по коки носили уз смањивање трошкова по јајету и то је једноставан и свима схватљив принцип профитабилности. Производња која не обезбеђује довољан профит за враћање кредита нема шансе у оштрој међународној конкуренцији /Ненадић, 2013: 126/.

Посматрано са стилистичког аспекта, овакав начин приповедања доприноси да на синтаксичком и лексичком плану српски језик покаже своје изражајно богатство. Исто тако, на социолингвистичком плану, поједини одломци романа *Време кокошки* могу да репрезентују бројне нијансе постојања и испољавања српског језика – „зависно од тога какву [језик] има улогу, односно функцију у друштву и култури, у комуникацијским, интеракцијским и стваралачким процесима, о којој теми саопштава, ко њиме говори или пише, с ким, када, где и у којој прилици, тј. ситуацији га употребљава, с којим циљем, у којој области живота, рада или стваралаштва итд.“ /Радовановић, 1986: 165–166/.

⁵ Проблем стилистичке функције различитих видова раслојавања језика у роману *Време кокошки* представља посебну тему за разматрање, коју остављамо за другу прилику.

У шест поглавља јављају се одступања од стандардног језика, при чему доминирају фонетске дијалекатске црте, као и лексика и фразеологија типична за дијалекатско подручје којем припадају јунаци романа *Време кокошки*. Морфолошке и синтаксичке одлике већином припадају стандардном језику – постоји једна морфолошка и једна синтаксичка црта која одступа од стандардног језика, о чему ће бити речи у наредном делу рада.

За два дијалекатска гласа (који нису фонеме) писац користи посебне графеме: (1) графему за глас *Š* (*šednica*), настао у споју гласа S и J од кратког јата; (2) графему за глас *Ž* (*iželica*), настао у споју гласа Z и J од кратког јата. Важно је напоменути да је у бројним разговорима са новинарима Ненадић нагласио да није намеравао да учествује у полемикама српских и црногорских лингвиста о питању (не)постојања фонема које би се обележавале овим графемама (*Š*, *Ž*). Дакле, Ненадићева употреба ових графема за бележење дијалекатских гласова – искључиво је у функцији карактеризације говора јунака, тј. има стилистичку вредност. То значи да ове графеме можемо на стилистичком плану посматрати као *графостилеме*.

У шест дијалектаски маркираних поглавља приповедач је један од јунака, Миодраг Јовановић из села Северова (*Ševerovo*). У првом од наредна два одломка писац уводи овог јунака на сцену; у другом одломку запажа се његов поглед на свет, који се, као и код осталих сељака из Северова, заснива на свакодневним надмудривањима, grubим шалама и судским тужбама:

Ја сам ти Милорад Јовановић из *Š* Северова. Нико ме не зна по том мом правом имену, сви ме зову Мидо Прка. Прикачило ми то, море, још док сам ђететом био, [...]. И то ми тако остало. Кад ти једном овђе пришију, никад више не можеш да је отпучиш, ма шта чинио. До гроба те прати, ш њом те зачепрљају /Ненадић, 2013: 36/.

Тиосаве, ако хоћеш да ми биднеш *š*едок, много би ми ту учињо, тужио сам Ристивоја а ти си виђо како је то било и шта је све испало па да ми поседочиш на суду. Дај леба ти и соли учини ми то, није што сам штетово, него су ми се смијали како ми је подвалио и како сам ја један њоњо и татов. А и он се фалио по *Š* Северову и то ми је могу да ти поштено речем и најкривље. Да је макар шућо, ни по јада, јок море, распрђо се и блејо ко миољски ован и зајебнцију правио на мој рачун. Е, кад је тако, онда ћу и ја да окренем лист, да пресавијем табак, да видиш чија нана црну вуну преде, није ни мене шака међу очима ко у вола, него два прста (Ненадић 2013: 39).

Дијалекатским цртама обележени су и дијалози у којима учествују други јунаци из села Северова. Ненадић је, као писац реалистичке провенијенције, користио *skaz* као приповедачку технику, настојећи да верно до детаља преслика усмени говор. Као што је познато из теорије књижевности, *skaz* подразумева да писац „стилизује причање као непосредну импровизацију причаоца“ (*Rečnik književnih termina: skaz 2*, 734). У функцији стилизације спонтаног монолошког излагања користе се дијалектизми.

Дијалектаске црте говора јунака из села Северова

Радња романа одвија се у фиктивној општини, вароши Мокри До и околним селима Вишњево и Северово. На основу реалних топонима који се помињу у роману (Ужице, Злакуса, Ариље, Бјелуша, Ивањица и др.), може се закључити да се измишљена општина Мокри До налази у југозападаној Србији у подручју Стари Влах. Село Северово јесте пребивалиште романеских јунака чији је говор стилски маркиран дијалекатским цртама.

Дијалектолошка истраживања указују да се становништво предела Стари Влах у југозападној Србији доселило из старе Херцеговине и брдовите Црне Горе, и донело одређене фонетске црте које се и данас чувају као у матичним говорима – упркос притиску књижевног језика и престижног градског говора (в. Николић, 2001). Запажа се да је Ненадић настојао да у роману *Време кокошки* употреби што више речи са дијалекатским фонетским одликама типичним за говор старовлашких села:

- (1) Ијекавски изговор источнохерцеговачког дијалекта;
- (2) Глас $\acute{s} < s + j$ (< кратко „јат“) и глас $\acute{z} < z + j$ (< кратко „јат“), нпр. *śeme, śesti, śednica, śekira, śedok, śedočiti, izesti, izelica*;
- (3) Извршено ијекавско јотовање гласова **t** и **d**, нпр. *đevojka, đeca, viđeti, ćerati*;
- (4) Гласовни склопови у глаголском придеву радном типа *voljo* (волио), *donjo* (донео), *obraćunjo* (обрачунао), *mišljo* (мислио);
- (5) Одсуство гласа **h** или његова замена гласом **k**, нпр. *ljeb, ladan, njiov, teknika, plek, viđek*;
- (6) Одсуство гласа **f** (веома је мали број ових речи), нпр. *fabrika*;
- (7) Глагол *moći* у презенту јавља се у неким реализацијама са гласом **r** уместо гласа **ž**, нпр. *moreš, more, moremo*; јављају се и гласовни облици *moš* (2. л. јд.) и *mož* (3. л. јд.), као и стандардни облици (*možeš, može*);

Говор јунака из Северова на фонетском плану маркиран је не само одликама дијалекта, него и одликама усмене реализације језика уопште – писац веома инсистира на томе. То се запажа у фонетским карактеристикама које се не појављују у поглављима писаним на стандардном језику, а које се могу посматрати као одлике разговорног функционалног стила (нпр. у радном глаголском придеву *došo, pojli*; у бројевима *dvajes, trijes*).

У роману се не нарушава синтаксички и морфолошки систем стандардног језика, већ се дијалекатска примеса, да тако кажемо, задржава на нивоу гласовног уобличавања речи. Међутим, постоји једно одступање од стандардног језика на синтаксичком плану: 3. л. мн. средњег рода пefфекта у реченичним конструкцијама са колективним агенсом, нпр. *Прикачило ми надимак* – уместо: *Прикачили су ми надимак* или *Прикачен ми је надимак*. Ова синтаксичка конструкција среће се код појединих говорника Старог Влаха и у урбаној средини (нпр. *Ухапсило га* – уместо: *Ухапшен је*). Постоји

и једна дијалектаска црта на морфолошком плану: облик датива једине код личних заменица (не и код именица), нпр. *Нисам то шћео да ви речем; Свака тебе час; Неће нико на мој рачун кајмак купити, а мене сурутку ко слијетцу давати.*

Наведене дијалектаске црте недоследно се појављују у говору Ненадићевих јунака из Северова. Оваква недоследност постоји и у реалном говору западносрбијанских села, а последица је утицаја електронских медија и свесног настојања говорника да из свог идиома елиминишу одлике које не припадају стандардном језику. Код говорника постоји став да је дијалекатски говор вредносно нижи у односу на стандардни језик који се доживљава као престижан. У роману *Време кокошки*, негативан став о људима који не говоре стандардним језиком директно исказује један од „градских“ јунака, подсмевајући се свом познанику из Северова: „Тај не зна српски а камоли енглески, говори потље уместо после, шћео уместо хтео, шљего уместо сшао, ђеме уместо семе“ /Ненадић, 2013: 139/.

Ако се узме у обзир негативан вредносни суд о дијалекту, као и чињеница да се становници фиктивне општине Мокри До крећу на уској територији (варош и околна села) – говор јунака из Северова није само део географског идентитета, него и део социјалног идентитета, тј. показатељ је њиховог социјалног статуса. На овај начин појачава се стилогеност дијалекатских црта у роману. Дакле, говор Североваца није само обележен територијалном диференцијацијом, него и социјалним раслојавањем. Њихов говор показатељ је њиховог ниског социјалног статуса – они себе тако доживљавају, а и „градски“ јунаци их тако посматрају.

Стилистичка доминанта у роману *Време кокошки*

Стилистичка доминанта која обједињује сва поглавља романа *Време кокошки* јесте поступак *набрајања*. Овај стилематички поступак јавља се и у поглављима на стандардном језику и у дијалекатски маркираним поглављима, а има функцију кохезивног средства у учвршћивању романескне композиције. Највиши ниво стилогености у роману постиже се двама типовима *набрајања* које издваја лингвостилистика – *кумуляција* и *синатроизам* /Ковачевић, 2000: 145–157/.

Код свих типова *набрајања* зајадничка је форма координативне (напоредне) синтаксичке конструкције. Стилистичка доминанта у свим поглављима романа *Време кокошки* јесте координативна конструкција, која се у погледу структуре остварује на три начина: (1) бинарне напоредне конструкције; (2) напоредни низови од вликог броја чланова; (3) комбинација та два поступка. У координативном низовима могу учествовати не само (1) речи или синтагме, него и (2) фразеологизми, као и (3) предикатске клаузе.

Оно по чему се разликују типови набрајања јесте присуство, односно одсуство семантичког преклапања између реализованих значења свих чланова координативног низа. У том погледу, стилске фигуре кумулација и синатроизам налазе се на супротним странама.

Кумулација се одликује повезивањем приближних синонима у напоредни низ, а додавање синонима у стилски неутралном исказу може се сматрати информативно сувишним. Међутим, такав синтаксички низ може бити стилски ефектан. Код напоредних јединица којима се остварује кумулација заједнички су архисема и већина диференцијалних сема. Ефекат кумулације заснива се на томе што код координираних синтаксичких јединица постоје одређене шеме које се разликују, тако да сваки нови члан низа осветљава појам на другачији начин. То значи да се напоредни низ на синтаксичком плану шири, а на семантичком се плану сужава, тј. прецизира се опис или објашњење.

У књижевном тексту се не остварује увек идеална уџбеничка дефиниција ове стилске фигуре. Први од следећих одломака припада дијалекатски маркираном поглављу, а садржи три фразеологизма приближног значења; док се други одломак односи на једног од јунака из урбане средине, а стилски је обележен жаргонским изразима:

Сам ко чавор, го ко пуцаљка, нема за шта паице да га уједе /Ненадић, 2013: 45/.

Аха, то је дакле оно што је *ин* и *фенси*. Лепо. Тражили сте, добићете. Урадио је бизнис план све по прописаном шаблону. *Смувао је* тако кредит од неке агенције. *Смућкао је* и *убућкао* некакве фондове и донације за прање пара. Била је то једном речју мужа невладиног сектора. Муфљуз је откинуо жваку, као, знаш оно, повратак природи и такве ствари /Ненадић, 2013: 13/.

Његова фишкарска душа је податна попут глине, лако се обликује и меси, на сваки пут поприма форму по калупу клијента /Ненадић, 2013: 24/.

Трећи од горе наведених примера садржи сентенцу о адвокатима, а састоји се од четири предикатске клаузе. Друга и трећа клауза прецизирају прву, а последња клауза износи поенту, прецизира и повезује (интегрише) све претходне клаузе у смисону целину: *Његова фишкарска душа је податна попут глине* (1. клауза), [*његова фишкарска душа*] *лако се обликује* (2. клауза) и [*његова фишкарска душа* *лако се*] *меси* (3. клауза), *на* [*његова фишкарска душа*] *сваки пут поприма форму по калупу клијента* (4. клауза). Овакво повезивање посебно је важно јер се координативни низ сам по себи одликује слабом интеграцијом, слабијом него у субординираним синтаксичким конструкцијама.

Стилска фигура *синатроизам* јесте регуларан напоредни низ који не показује одступања јер семантичке реализације координираних чланова не предста-

вљају синониме.⁶ Као што је познато из лингвостилистике, и регуларне (стилски неутралне) језичке јединице у одговарајућем контексту могу имати стилистичку функцију коју им је писац наменио. Ефекат синатроизма заснива се на томе што се истиче бројност нечега, обиље нечега што је пожељно, рутина свакодневног живота и сл. Набрајање овог типа најчешће подарзумева велики број чланова, па је синтаксички низ, услед уношења пауза при наобрајању, „вештачки“ уређен, тј. одступа од ритма природног говора – скоро као нека врста ритмичке прозе.

У првом и трећем међу следећим одломцима синатроизам обухвата речи или синтагме; док у другом примеру синатроизам садржи клаузе (*Масирао је шлогиране бабе, прао улице, [...]*), при чему се у појединим клаузама јављају бинарне напоредне конструкције у којима учествују непредикатске јединице (*брао памук и кикирики; ловио рачиће и јастоге; за прераду туна и китова*):

Милкана их је послужила на трему боговским доручком. Испржила је пун тигањ *пилећих крилаца, батачића, тртица, џигерица и бупчића* и све то прелила *красним сосом од павлаке, парадјз пасте, чилија, карија, сенфа, алеве паприке, белог лука и мирођије* /Ненадић, 2013: 182/.

Никаквог посла се није либио. *Масирао је шлогиране бабе, прао улице, скупљао смеће, косио траву, прао судове по ресторанима, избацивао пијане госте из ноћних барова, продавао крв, брао памук и кикирики, ловио рачиће и јастоге, чистио плаубе на бродовима за прераду туна и китова, пескариво и фарбао танкове, прао прозоре на небодерима, неговао џукце у азилу за псе луталице* /Ненадић, 2013: 11/.

Па да, била је то у ствари постмодернистичка економија. Он који није марио за књижевност узео је за основ своје економије помодне постмодернистичке технике, *фрагментацију, деконструкцију и симулакрум* /Ненадић, 2013: 155/.

Кастинг за ту лукаво испланирану ступицу био је перфектан као да га је радио неки од највећих мајстора режије – *Дејвид Лин* или *Серђо Леоне, Бернардо Бертолучи* или *Никита Михалков* /Ненадић, 2013: 103/.

Последњи од наведених примера разликује се од осталих по томе што у напоредном низу учествују ономастичке једнице, при чему у распореду координираних чланова постоји одређена симетрија (бинарну саставну јединицу чине две бинарне раставне јединице). Интонационо издвајање, тј. уношење експресивне паузе обележене цртом, доприноси посебном истицању набрајања.

Стилогеност код оба типа набрајања – кумулације и синатроизма – појачава се избором лексике и фразеологије. Ненадићева лексика одликује се изразитом разноврсношћу и може се класификовати према различитим критеријумима. Ако се примени критеријум припадности различитим типо-

⁶ На „одступању од минимално карактеризираниог језичког облика“, лингвостилистика темељи дефиницију основног појма стилистичке анализе – *стилема* /Ковачевић, 2000: 321/. У сваком маркираном изразу остварује се „спој нултог степена (норме) и отклона“, а ту везу „карактерише одређена опозиција, супротстављање“, јер „стилски ефекти не могу постојати ако се не супротстављају једној норми, једној утеловљеној употреби“ /Вуковић, 2000: 41/.

вима раслојавања језика – запажа се да се романом који обрађује регионалну тематику може показати сложеност и разноврсност функционисања језика.

Дијалекатске црте у роману *Време кокошки* Добрила Ненадића – представљају саставни део пишевог стваралачког поступка. Посматрано из стилистичке перспективе, одступања од стандардног језика у шест дијалекатски маркираних поглавља романа – смисоно усложњавају и нијансирају језичку форму романа више него што се на први поглед запажа. „Сувремене стилистичке теорије полазе од претпоставке да стил није само ‘одјећа садржаја’, већ да између стила и значења постоји еквиваленција“ /Катнић–Бакаршић, 2001: 32/. Дакле, форма има одређеног удела у смислу исказа, који се том формом обликује.

За неке дијалекатске лексеме тешко је наћи синоним у стандардном језику, тј. тешко је „превести“ дијалекатске речи и изразе на стандардни језик. У тој непреводивости јесте њихова стилистичка вредност. Њима се могу сугерисати одређене семантичке нијансе које се њиховим приближним синонимима из стандардног језика не могу исказати. Дакле, вредност дијалекта превазилази индивидуализацију говора јунака. У том смислу, говоримо о учешћу дијалекатске лексике у богаћењу изражајних могућности језика књижевности, самим тим, и стандардног језика у оквиру којег је књижевно-уметнички функционални стил један од подсистема.

Стилистичка функција дијалектизама у роману *Време кокошки* Добрила Ненадића јесте вишеструка. Осим што писцу омогућавају да путем говора сугерише географски идентитет и социјални стаус одређених јунака, дијалектизми представљају ефикасно стилематичко средство за постизање хумора. Ликове из Северова писац приказује с благом дозом хумора, али без ироније. За разлику од подсмеха (ироније), хумор је благодан, осећајан и пун разумевања према ономе на кога се односи.

Захваљујући оваквој стилистичкој функцији дијалектизама, читалац ће посматрати „дијалекатског јунака“ на ширем плану, изван регионалног одређења: као човека из било које маргиналне средине, изложеног суровим правилима живота у савременом друштву. То је човек укоревен у традицију који покушава да опстане у глобалном свету.

Извор

Ненадић, 2013: Д. Ненадић, *Време кокошки*. Београд: Лагуна.

Литература

Rečnik književnih termina. Београд: Nolit, 1985.

Вуковић, 2000: N. Vuković, *Putevi stilističke ideje*. Podgorica–Nikšić: Jasen.

- Катњић-Бакаршић, 2001: М. Катњић-Бакаршић, *Stilistika*. Сарајево: Научна и универзитетска књига.
- Ковачевић, 2000: М. Ковачевић, *Стилистика и граматика стилских фигура*. Крагујевац: Кантакузин.
- Николић, 2001: В. Николић, *Моравички и горњостуденички говори*. Београд: Научно друштво за неговање и проучавање српског језика.
- Радовановић, 1986: М. Radovanović, *Socilingvistika*. Novi Sad: Književna zajednica Novog Sada, Dnevnik.
- Речник српскохрватског књижевног и народног језика*, књ. XVI (нокат – одврзвати). Београд: Српска академија наука и уметности, 2001.
- Тошовић, 2002: Б. Тошовић, *Функционални стилови*. Београд: Београдска књига.

Vidan V. Nikolic

Milka V. Nikolic

STYLISTIC FUNCTIONS OF DIALECTISM IN THE NOVEL *VREME KOKOŠKI* BY DOBRILLO NENADIĆ

(Summary)

The contemporary Serbian writer Dobrilo Nenadić (1940) uses ekavica pronunciation and spelling. The subject of our research is the language in Nenadić's novel *Vreme kokoši* (2013), which is specific because for the first time in the Serbian beletristics we have the appearance of the palatal sounds marked with the graphemes taken from the dialectology: *Š* (*šednica*) и *Ž* (*iželica*). The language in the novel *Vreme kokoši* is observed from the stylistic aspect, i.e. how much dialecticisms in combination with other forms of stratification of language contribute to building a linguistic picture of the world in the novel. The aim of this paper is to examine the value of the writer's creative process by which the graphemes which do not exist in the standard language are entered in the written text. With these graphemes, in the written text, you can mark dialectic features of the hero's speech. The conclusion: (1) with this procedure the writer is able to bring regional issues to the universal sense; (2) in this way a „regional“ novel contributes to the enrichment of the language with new expressive possibilities.

Key words: Serbian witer Dobrilo Nenadic, the novel *Vreme kokosi*, stratification of language, dialectism, stylistic function, the writer's creative process.